

Ustawa o obronie Ojczyzny. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Ustawa o obronie Ojczyzny¹

z dnia 11 marca 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 655)

Tekst jednolity z dnia 24 stycznia 2024 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 248)²

(zm.: Dz.U. z 2024 r. poz. 834, poz. 1089)

W trosce o bezpieczeństwo naszej Ojczyzny, kierując się konstytucyjnym obowiązkiem Jej obrony nałożonym na każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej oraz pragnąc zagwarantować wszystkim, którzy realizują ten obowiązek, jak najlepsze warunki, w szczególności żołnierzom, którzy pełnią służbę wojskową dla dobra Rzeczypospolitej Polskiej, a od których służba ta wymaga zdyscyplinowania, lojalności i poświęcenia, stanowi się, co następuje:

---

¹ Niniejsza ustawa wdraża w zakresie swojej regulacji dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchyla dyrektywę Rady 2010/18/UE (Dz.Urz. UE L 188 z 12.07.2019, str. 79).

² Tekst jednolity ogłoszono dnia 23 lutego 2024 r.

Dział I. Przepisy ogólne

Literatura: *B. Banaszak*, Opinia w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw, Prz.Sejm. 2015, Nr 1; *J. Borkowski*, w: *B. Adamiak, J. Borkowski*, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2012; *T. Gizbert-Studnicki*, Nieostrość języka prawnego w świetle filozoficznych koncepcji nieostrości, SI 2020, Nr 83; *H. Królikowski*, w: *Królikowski*, Komentarz ObrOjczyznyU, 2023; *M. Surmański*, Pojęcie „czas wojny” oraz problemy wynikające z jego niedookreśloności w polskim systemie prawnym, Bezpieczeństwo Narodowe 2014, Nr II–30; *A. Szmyt*, Opinia w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw, Prz.Sejm. 2015, Nr 1; *K. Walczuk*, w: *Obronność, bezpieczeństwo i porządek publiczny. Komentarz do wybranych przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* (red. *M. Karpiuk, P. Sobczyk*), Olsztyn 2018; *tenże*, Bezpieczeństwo publiczne, próba definicji, w: *Prawo bezpieczeństwa publicznego* (red. *M. Karpiuk, K. Walczuk*), Warszawa 2013; *tenże*, Miejsce aktów prawa wojskowego w konstytucyjnej hierarchii źródeł prawa powszechnie obowiązującego, w: *Prawo wojskowe* (red. *M. Czuryk, M. Karpiuk*), Warszawa 2015; *tenże*, Wolność wypowiedzi jako element wojny hybrydowej – wstępna analiza formalnoprawna i z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa, w: *Bezpieczeństwo granic – granice bezpieczeństwa* (red. *D. Karczewski, R. Zenderowski*), Warszawa 2023; *tenże*, Zasada suwerenności narodu, w: *M. Bożek, M. Karpiuk, J. Kostrubiec, K. Walczuk*, Zasady ustroju politycznego państwa, Poznań 2012.

Art. 1. [Zakres przedmiotowy]

Ustawa określa:

- 1) zakres przedmiotowy i podmiotowy obowiązku obrony Ojczyzny;
- 2) rodzaje i skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”, oraz ich zadania;
- 3) organy właściwe w sprawach obrony państwa i ich zadania;
- 4) zasady programowania i finansowania rozwoju Sił Zbrojnych;
- 5) sposób prowadzenia rejestracji i kwalifikacji wojskowej oraz ewidencji wojskowej;
- 6) sposób prowadzenia rekrutacji do służby wojskowej;
- 7) zasady kształcenia kandydatów do służby wojskowej oraz żołnierzy;
- 8) zasady współpracy z organizacjami proobrobnymi;
- 9) rodzaje służby wojskowej;
- 10) zasady powoływania do służby wojskowej, jej przebieg i zasady zwalniania z tej służby;
- 11) uprawnienia i obowiązki służbowe żołnierzy;
- 12) zasady i sposób wyróżniania żołnierzy oraz ponoszenia przez nich odpowiedzialności dyscyplinarnej;
- 13) zasady otrzymywania uposażenia i innych świadczeń przez żołnierzy;
- 14) zakres odpowiedzialności majątkowej żołnierzy;
- 15) zakres świadczeń odszkodowawczych pozostających w związku ze służbą wojskową;
- 16) zasady pełnienia służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego i w czasie wojny;
- 17) inne formy spełniania obowiązku obrony Ojczyzny;
- 18) sposób ustalania jednostek przewidzianych do militaryzacji, właściwość organów w tym zakresie oraz zasady pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych;
- 19) właściwość organów w sprawach wnioskowania o uznanie obiektu za szczególnie ważny dla bezpieczeństwa lub obronności państwa;
- 20) zakres świadczeń na rzecz obrony;
- 21) zasady realizacji przez przedsiębiorców zadań na rzecz Sił Zbrojnych.

Spis treści

	Nb
1. Przedmiotowy zakres regulacji ustawy i jej charakter	1
2. Charakter przepisu	2
3. Uwaga terminologiczna	3

1. Przedmiotowy zakres regulacji ustawy i jej charakter. Z zakresu regulacji ObrOjczyznyU wynika, że w odniesieniu do obrony RP ma ona charakter ustrojowy. Z tej racji ObrOjczyznyU stanowi naturalny punkt odniesienia do wszystkich innych regulacji prawnych odnoszących się do szeroko rozumianej obronności – w znacznej mierze na zasadzie *lex generalis*, jednak zawsze z zachowaniem zasady hierarchiczności źródeł prawa [w tym zakresie zob. *K. Walczuk*, Miejsce aktów prawa wojskowego w konstytucyjnej hierarchii źródeł prawa powszechnie obowiązującego, w: *Prawo wojskowe* (red. *M. Czuryk, M. Karpiuk*), s. 17–26].

Z założenia „ustawa powinna wyczerpująco regulować daną dziedzinę spraw, nie pozostawiając poza zakresem swego unormowania istotnych fragmentów tej dziedziny” i powinna być tak skonstruowana, aby od przyjętych w niej regulacji nie trzeba było wprowadzać licznych wyjątków (§ 2 i 3 ust. 1 załącznik do rozporządzenia Prezesa RM z 20.6.2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 283 ze zm.). Właściwe, odpowiednio szerokie określenie zakresu podmiotowego jest ważne również z tego powodu, że „w ustawie nie zamieszcza się przepisów, które regulowałyby sprawy wykraczające poza wyznaczony przez nią zakres przedmiotowy (stosunki, które reguluje) oraz podmiotowy (krąg podmiotów, do których się odnosi)”, a poza tym „ustawa nie może zmieniać lub uchylać przepisów regulujących sprawy, które nie należą do jej zakresu przedmiotowego lub podmiotowego albo się z nimi nie wiążą” (§ 3 ust. 2–3).

- 2. Charakter przepisu.** Komentowany artykuł zaliczany jest do ogólnych przepisów merytorycznych.
- 3. Uwaga terminologiczna.** Warto zauważyć, że ustawodawca konsekwentnie posługuje się określeniem „Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej” i „Siły Zbrojne”, a nie „Wojsko Polskie”.

Art. 2. [Objaśnienie pojęć]

Ileokroć w ustawie jest mowa o:

- 1) cyberprzestrzeni – należy przez to rozumieć cyberprzestrzeń, o której mowa w art. 2 ust. 1b ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2091);
- 2) czasie wojny – należy przez to rozumieć czas działań wojennych prowadzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których początek i koniec jest określany w trybie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Rady Ministrów;
- 3) decyzji – należy przez to rozumieć decyzję wydaną przez właściwy organ wojskowy oraz rozkaz personalny;
- 4) dowódcy jednostki wojskowej – należy przez to rozumieć osobę kierującą lub dowodzącą jednostką wojskową, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe lub do której został skierowany w ramach pełnienia zawodowej służby wojskowej w dyspozycji;
- 5) drodze do miejsca i z miejsca wykonywania czynności, drodze z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej i z powrotem albo drodze na urlop lub przepustkę i z powrotem – należy przez to rozumieć najkrótszy czas dojazdu lądowym środkiem publicznego transportu zbiorowego, łącznie z przesiadkami, licząc od stacji (przystanku) najbliższej miejsca pełnienia służby do stacji (przystanku) najbliższej miejsca zamieszkania, bez uwzględnienia czasu dojazdu do i od stacji (przystanku) w obrębie miejscowości, z której żołnierz dojeżdża, oraz miejscowości, w której wykonuje obowiązki służbowe;
- 6) drodze służbowej – należy przez to rozumieć wnoszenie wystąpień (wniosków, skarg, prośb, zażaleń i pytań) za pośrednictwem kolejnych przełożonych, aż do właściwego do rozpatrzenia sprawy, który sprawę ostatecznie rozpatrzy;
- 7) dzieciach pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego – należy przez to rozumieć dzieci własne żołnierza zawodowego, dzieci jego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które:
  - a) nie przekroczyły 18 roku życia, a w przypadku uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w szkole wyższej 25 roku życia, albo
  - b) stały się całkowicie niezdolne do pracy lub niezdolne do samodzielnej egzystencji przed osiągnięciem wieku określonego w lit. a;
- 8) etacie – należy przez to rozumieć dokument określający cechy i charakterystykę jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanej lub komórki organizacyjnej urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej, jej wewnętrzną strukturę organizacyjną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk służ-

- bowych ujętych w tym dokumencie oraz liczbę i rodzaje uzbrojenia, sprzętu wojskowego, środków transportu i innego wyposażenia należnego jednostce (komórcie) organizacyjnej;
- 9) interesie bezpieczeństwa i obronności – należy przez to rozumieć całokształt potrzeb państwa mających na celu zapewnienie ochrony podstawowych wartości, takich jak: suwerenność, niepodległość, nienaruszalność terytorium, pozycja międzynarodowa oraz ład i porządek konstytucyjny;
  - 10) jednostce organizacyjnej – należy przez to rozumieć jednostkę podległą Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowaną, z wyłączeniem urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej;
  - 11) jednostce przewidzianej do militaryzacji – należy przez to rozumieć podmiot lub przedsiębiorcę, na które nałożono zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa oraz umieszczono w wykazie jednostek przewidzianych do militaryzacji prowadzonym przez Ministra Obrony Narodowej;
  - 12) jednostce wojskowej – należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną Sił Zbrojnych oraz komórce organizacyjną, funkcjonujące na podstawie nadanego przez Ministra Obrony Narodowej etatu, posługujące się pieczęcią urzędową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i nazwą (numerem) jednostki wojskowej;
  - 13) komórce organizacyjnej – należy przez to rozumieć komórki organizacyjne tworzące urząd obsługujący Ministra Obrony Narodowej;
  - 14) kwalifikacji wojskowej – należy przez to rozumieć proces ukierunkowany na określenie zdolności do pełnienia służby wojskowej;
  - 15) militaryzacji – należy przez to rozumieć narzędzie wspomagające organy państwa w realizacji nałożonych na nie zadań obronnych będące specyficzną formą zadań obronnych stanowiącą środek realizacji przedsięwzięć określonych w planach operacyjnych organów administracji rządowej w wymiarze organizacyjnym i osobowym;
  - 16) mobilizacji – należy przez to rozumieć proces przygotowania państwa, w tym Sił Zbrojnych, do osiągnięcia gotowości do przeciwdziałania bezpośredniemu zewnętrznemu zagrożeniu bezpieczeństwa państwa, uruchamiany zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
  - 17) mocach produkcyjnych, naprawczych lub usługowych – należy przez to rozumieć składniki materialne i niematerialne przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę i niezbędne do realizacji przez niego zadań na rzecz obronności państwa w zakresie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych;
  - 18) objęciu stanowiska służbowego – należy przez to rozumieć określony w rozkazie dziennym dowódcy jednostki wojskowej dzień przystąpienia żołnierza zawodowego do wykonywania obowiązków służbowych na stanowisku służbowym, na które żołnierz ten został wyznaczony decyzją uprawnionego organu;
  - 18a)³ operacji wojskowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju – należy przez to rozumieć:
    - a) zorganizowane działanie Sił Zbrojnych prowadzone w celu zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznego państwa, niebędące szkoleniem lub ćwiczeniem,
    - b) działanie wojsk obcych w ramach wzmocnienia wojskowego Sił Zbrojnych lub wojsk Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego, o którym mowa w art. 3a ust. 1 ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojuszniczym i organizacjom międzynarodowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 807 oraz z 2024 r. poz. 1248)– podejmowane, jeżeli okoliczności wymagają natychmiastowego działania, w szczególności w sytuacjach zagrożenia granicy państwa, obiektów infrastruktury krytycznej, bezpieczeństwa ludzi lub mienia w znacznych rozmiarach, w tym w przypadku gdy siły i środki służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowanych mogą okazać się nieadekwatne ze względu na charakter zagrożenia;
  - 19) organie wojskowym – należy przez to rozumieć podmiot resortu obrony narodowej realizujący zgodnie ze swoją właściwością zadania z zakresu obronności państwa określone w ustawie;
  - 20) organizacji proobronnej – należy przez to rozumieć organizację pozarządową, z którą Minister Obrony Narodowej zawarł partnerską umowę proobronną;
  - 21) planach operacyjnych – należy przez to rozumieć dokumenty planistyczne wykonywane w ramach planowania polegającego na ustalaniu czynności dotyczących przygotowania

³ Art. 2 pkt 18a dodany ustawą z dnia 26.07.2024 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1248), która wchodzi w życie 31.08.2024 r.

- i działania organów administracji rządowej, organów samorządu terytorialnego i przedsiębiorców oraz innych podmiotów, w tym podmiotów niebędących przedsiębiorcami, w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- 22) potrzebach Sił Zbrojnych – należy przez to rozumieć celowość:
    - a) powołania do służby wojskowej,
    - b) wyznaczenia na stanowisko służbowe,
    - c) zwolnienia ze stanowiska służbowego,
    - d) przeniesienia do dyspozycji albo do innego korpusu osobowego,
    - e) zwolnienia ze służby wojskowej,
    - f) realizacji zadań służbowych przez żołnierzy,
    - g) realizacji innych zadań zabezpieczających interes bezpieczeństwa państwa;
  - 23) pracowniczym przydziale mobilizacyjnym – należy przez to rozumieć imienne wyznaczenie pracownika resortu obrony narodowej albo pracownika zatrudnionego u innego pracodawcy na stanowisko określone etatem czasu wojennego;
  - 24) pracownikowi resortu obrony narodowej – należy przez to rozumieć pracownika albo członka korpusu służby cywilnej zatrudnionego w jednostce wojskowej, jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanej oraz członka korpusu służby cywilnej albo pracownika zatrudnionego w urzędzie obsługującym Ministra Obrony Narodowej;
  - 25) programach obronnych – należy przez to rozumieć dokumenty planistyczne wykonywane w ramach programowania polegającego na ustalaniu zadań obronnych realizowanych w czasie pokoju w celu utrzymania i rozwoju potencjału obronnego państwa oraz przygotowania Sił Zbrojnych, organów administracji rządowej, organów samorządu terytorialnego i przedsiębiorców oraz innych podmiotów do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, a także sposób projektowania środków budżetowych przeznaczonych na ten cel;
  - 26) prokuratorach do spraw wojskowych – należy przez to rozumieć prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury pełniących czynności w Departamencie do Spraw Wojskowych w Prokuraturze Krajowej, w wydziałach do spraw wojskowych prokuratur okręgowych i w działach do spraw wojskowych prokuratur rejonowych;
  - 27) przedsiębiorcy – należy przez to rozumieć przedsiębiorcę, o którym mowa w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221, 641, 803, 1414 i 2029), z wyłączeniem osoby zagranicznej oraz przedsiębiorcy zagranicznego;
  - 28) przedsiębiorcy zagranicznym – należy przez to rozumieć osobę, o której mowa w art. 3 pkt 7 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2022 r. poz. 470);
  - 29) przydziale mobilizacyjnym – należy przez to rozumieć imienne wyznaczenie żołnierza zawodowego, osoby będącej w rezerwie, na stanowisko służbowe określone etatem czasu wojennego, zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi oraz predyspozycjami określonymi dla tego stanowiska;
  - 30) resorcie obrony narodowej – należy przez to rozumieć urząd obsługujący Ministra Obrony Narodowej, jednostki wojskowe oraz jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane;
  - 31) rezerwach strategicznych – należy przez to rozumieć zgłoszone przez Ministra Obrony Narodowej, w ramach rezerw strategicznych, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 294), surowce i materiały niezbędne do zabezpieczenia realizacji zadań przez przedsiębiorców, określonych w Planie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
  - 32) równorzędnym stanowisku służbowym – należy przez to rozumieć stanowisko służbowe, którego stopień etatowy jest równy stopniowi etatowemu stanowiska służbowego zajmowanego poprzednio przez żołnierza, a w przypadku oficerów młodszych stopniowi wojskowemu posiadanemu przez oficera;
  - 33) sędziach sądów wojskowych – należy przez to rozumieć żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach sędziów w sądach wojskowych;
  - 34) stanowisku służbowym – należy przez to rozumieć usytuowanie żołnierza oraz pracownika w hierarchii służbowej jednostki organizacyjnej;
  - 35) stopniu etatowym – należy przez to rozumieć stopień lub stopnie wojskowe określone dla danego stanowiska służbowego;
  - 36) uregulowanym stosunku do służby wojskowej – należy przez to rozumieć:
    - a) nadanie danej osobie kategorii zdolności do służby wojskowej i przeniesienie jej do rezerwy,

- b) odbycie obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej i przeniesienie do rezerwy osoby, która ją odbyła,
  - ba) odbycie dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej i przeniesienie do rezerwy osoby, która ją odbyła,
  - c) odbycie służby zastępczej i przeniesienie do rezerwy osoby, która ją odbyła,
  - d) pełnienie zawodowej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej przez okres co najmniej 3 lat oraz służby w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Policji, Straży Granicznej, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Ochrony Państwa, Służbie Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Służbie Celno-Scarbowej lub Państwowej Straży Pożarnej;
- 37) wyższym stanowisku służbowym – należy przez to rozumieć stanowisko służbowe, którego stopień etatowy jest wyższy od stopnia etatowego poprzednio zajmowanego przez żołnierza stanowiska służbowego;
- 38) związku organizacyjnym – należy przez to rozumieć jednostki wojskowe zorganizowane przez Ministra Obrony Narodowej w określonej strukturę, w szczególności w korpus, dywizję lub brygadę, funkcjonującą samodzielnie albo w składzie rodzaju Sił Zbrojnych, na podstawie nadanych etatów;
- 39) żołnierzu – należy przez to rozumieć osobę pełniącą czynną służbę wojskową;
- 40) żołnierzu zawodowym – należy przez to rozumieć żołnierza pełniącego zawodową służbę wojskową.

Spis treści

	Nb		Nb
1. Znaczenie definicji legalnych	1	21. Organ wojskowy	21
2. Cyberprzestrzeń	2	22. Organizacja proobronna	22
3. Czas wojny	3	23. Plany operacyjne	23
4. Decyzja	4	24. Potrzeby Sił Zbrojnych RP	24
5. Dowódca jednostki wojskowej	5	25. Pracowniczy przydział mobilizacyjny	25
6. Droga do miejsca i z miejsca wykonywania czynności, droga z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej i z powrotem, drodze na urlop lub przepustkę i z powrotem	6	26. Czas wojenny	26
7. Droga służbowa	7	27. Pracownik resortu obrony narodowej	27
8. Dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego	8	28. Programy obronne	28
9. Etat	9	29. Prokuratorzy do spraw wojskowych	29
10. Interes bezpieczeństwa i obronności	10	30. Przedsiębiorca	30
11. Jednostka organizacyjna	11	31. Przedsiębiorca zagraniczny	31
12. Jednostka przewidziana do militaryzacji	12	32. Przydział mobilizacyjny	32
13. Jednostka wojskowa	13	33. Resort obrony narodowej	33
14. Komórka organizacyjna	14	34. Rezerwy strategiczne	34
15. Kwalifikacja wojskowa	15	35. Równorzędne stanowisko służbowe	35
16. Militaryzacja	16	36. Sędziowie sądów wojskowych	36
17. Mobilizacja	17	37. Stanowisko służbowe	37
18. Moce produkcyjne, naprawcze lub usługowe	18	38. Stopień etatowy	38
19. Objęcie stanowiska służbowego	19	39. Uregulowanie stosunku do służby wojskowej	39
20. Operacja wojskowa prowadzona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju	20	40. Wyższe stanowisko służbowe	40
		41. Związek organizacyjny	41
		42. Żołnierz	42
		43. Żołnierz zawodowy	43

1. **Znaczenie definicji legalnych.** Definicje podawane w tzw. słowniczkach, czyli przepisach 1 takich jak komentowany, mają charakter definicji legalnych, tzn. posiadają one charakter wiążący na gruncie aktu prawnego, w którym są zawarte. Dzięki takiemu zabiegowi ogranicza się również możliwość różnego interpretowania znaczenia całych zwrotów i zawierających je przepisów. Definicje legalne podawane są przede wszystkim dla wyrażzeń, które mają zasadnicze znaczenie w danym akcie prawnym.

2. **Cyberprzestrzeń.** Jako cyberprzestrzeń ustawodawca rozumie przestrzeń przetwarzania 2 i wymiany informacji tworzoną przez systemy teleinformatyczne, określone w art. 3 pkt 3 ustawy

z 17.2.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 57 ze zm.), czyli zespoły współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania zapewniające przetwarzanie, przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych przez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci telekomunikacyjnego urządzenia końcowego w rozumieniu przepisów ustawy z 16.7.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 34 ze zm.); wraz z powiązaniem pomiędzy nimi oraz relacjami z użytkownikami.

3. Czas wojny. Jako czas wojny należy rozumieć czas działań wojennych prowadzonych na terytorium RP, których początek i koniec jest określany w trybie postanowienia Prezydenta RP (zob. art. 142 ust. 2 Konstytucji RP) wydanego na wniosek RM. W tym kontekście warto zauważyć, że zgodnie z regulacjami konstytucyjnymi, to Sejm RP decyduje w imieniu RP o stanie wojny i o zawarciu pokoju, przy czym może podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie zbrojnej napaści na terytorium RP lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, a Prezydent RP postanawia o stanie wojny jedynie, w sytuacji gdy Sejm nie może się zebrać na posiedzenie (art. 116 Konstytucji RP). Ponadto ustrojodawca w art. 134 ust. 4 i art. 175 ust. 2 Konstytucji RP posłużył się terminem „czas wojny”. Zatem należy wyraźnie rozróżnić terminy „czas wojny” i „stan wojny”, wbrew spotykanemu niekiedy w literaturze zamiennemu stosowaniu obu terminów (błędnie np. *H. Królikowski*, w: *Królikowski*, Komentarz ObrOjczyznyU, 2023, art. 2; o zagadnieniach terminologicznych w tym zakresie zob. też *B. Banaszak*, Opinia w sprawie projektu, s. 114–118; *A. Szmyt*, Opinia w sprawie projektu, s. 125–126).

4. Decyzja. Jako decyzję rozumie się decyzję wydaną przez właściwy organ wojskowy oraz rozkaz personalny. W przypadku tej definicji można zauważyć niekonsekwencję ustawodawcy, który w ObrOjczyznyU wielokrotnie posługuje się zbitką „decyzja i/lub rozkaz personalny”, choć zgodnie z komentowaną definicją pojęcie rozkazu personalnego jest niejako skonsumowane w terminie „decyzja”. Ponadto pod pojęciem decyzji w rozumieniu art. 2 pkt 3 ObrOjczyznyU nie podpadałby „rozkaz personalno-mobilizacyjny” (zob. np. art. 545 ObrOjczyznyU).

Cechą odróżniającą rozkaz personalny od innego rodzaju decyzji administracyjnych jest fakt, że może zostać wydany w szczególnych okolicznościach, a jego stronami mogą być szczególnie podmioty.

Załatwianie sprawy indywidualnej odbywa się w drodze decyzji administracyjnej (*J. Borkowski*, w: *B. Adamiak*, *J. Borkowski*, Kodeks, s. 395; zob. też wyr. NSA z 18.12.2013 r., I OSK 2887/12, Legalis), natomiast kwestie związane z decyzjami administracyjnymi są przede wszystkim regulowane w Rozdziale 7 Działu II (art. 104–113) KPA.

5. Dowódca jednostki wojskowej. W myśl ObrOjczyznyU dowódcą jednostki wojskowej – funkcję tę należy odróżnić od ogólnie rozumianego dowódcy – jest osoba kierująca lub dowodząca jednostką wojskową, w której dany żołnierz zajmuje stanowisko służbowe lub do której został skierowany w ramach pełnienia zawodowej służby wojskowej w dyspozycji.

6. Droga do miejsca i z miejsca wykonywania czynności, droga z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej i z powrotem, drodze na urlop lub przepustkę i z powrotem. Jako drogę do miejsca i z miejsca wykonywania czynności, drogę z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej i z powrotem albo drogę na urlop lub przepustkę i z powrotem należy rozumieć najkrótszy czas dojazdu lądowym środkiem publicznego transportu zbiorowego – wyłączeniu podlega transport indywidualny i inny niż publiczny – łącznie z przesiadkami, licząc od stacji (przystanku) najbliższej miejsca pełnienia służby do stacji (przystanku) najbliższej miejsca zamieszkania, bez uwzględnienia czasu dojazdu do i od stacji (przystanku) w obrębie miejscowości, z której żołnierz dojeżdża, oraz miejscowości, w której wykonuje obowiązki służbowe.

Zgodnie z ustawą z 16.12.2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2778 ze zm.) jako publiczny transport zbiorowy przyjmuje się powszechnie dostępny regularny przewóz osób wykonywany w określonych odstępach czasu i po określonej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej (art. 4 pkt 14). Natomiast linia komunikacyjna to połączenie komunikacyjne na:

- 1) sieci dróg publicznych; albo
- 2) liniach kolejowych, innych szynowych, linowych, linowo-terenowych; albo

3) akwenach morskich lub wodach śródlądowych – wraz z oznaczonymi miejscami do wsiadania i wysiadania pasażerów na liniach komunikacyjnych, po których odbywa się publiczny transport zbiorowy (art. 4 pkt 5), a sieć komunikacyjna to układ linii komunikacyjnych obejmujących obszar działania organizatora publicznego transportu zbiorowego lub część tego obszaru (art. 4 pkt 16).

Definicja ta zastąpiła definicję zawartą w art. 3 pkt 2 ustawy z 11.4.2003 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1950 ze zm.), zgodnie z którą „drogą do miejsca i z miejsca wykonywania czynności, drogą z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej i z powrotem albo drogą na urlop lub przepustkę i z powrotem” była droga najkrótsza i nieprzerwana, z tym że nie uważało się, że droga została przerwana, jeżeli przerwa była życiowo uzasadniona i jej czas nie przekraczał granic potrzeby, a także wówczas, gdy droga, nie będąc najkrótszą, była najdogodniejsza ze względów komunikacyjnych.

7. **Droga służbowa.** Jako droga służbowa rozumie się wnoszenie wystąpień (wniosków, skarg, 7 próśb, zażaleń i pytań – należy przyjąć, że mimo wyliczenia sugerującego enumeratywny charakter chodzi o wszelkie wystąpienia, niezależnie od ich nazwania) za pośrednictwem kolejnych przełożonych, aż do właściwego do rozpatrzenia sprawy, który sprawę ostatecznie rozpatrzy (zob. wyr. WSA w Lublinie z 28.1.2010 r., III SA/Lu 438/09, Legalis).

Definicja ta jest kopią definicji z art. 6 ust. 1 pkt 22 uchylonej z dniem 23.4.2022 r. ustawy z 11.9.2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 536 ze zm.).

8. **Dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego.** Dziećmi pozostającymi 8 na utrzymaniu żołnierza zawodowego w myśl ObrOjczyznyU są dzieci własne żołnierza zawodowego, dzieci jego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które:

- 1) nie przekroczyły 18. roku życia, a w przypadku uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w szkole wyższej 25. roku życia; albo
- 2) stały się całkowicie niezdolne do pracy lub niezdolne do samodzielnej egzystencji przed osiągnięciem wieku 18 lat, a w przypadku uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w szkole wyższej – lat 25.

Dzieci przysposobione to inaczej dzieci adoptowane. Kwestie przysposobienia zostały uregulowane w art. 114–127 KRO.

Komentowany przepis nie precyzuje, o jakie „przyjęcie na wychowanie” chodzi. Bez wątplenia jedną z form takiego wychowania jest piecza zastępcza, sprawowana przez rodzinę zastępczą, regulowana przede wszystkim w art. 112¹–112⁸ KRO. Biorąc pod uwagę brzmienie przepisu, można przyjąć, że w zamierzeniu ustawodawcy ta forma opieki nie wyklucza innych możliwości jej sprawowania.

Definicja ta jest kopią definicji z art. 6 ust. 1 pkt 20 ustawy z 11.9.2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

9. **Etat.** W komentowanej ustawie rozumienie etatu jest odmienne niż w prawie pracy, czy 9 też w języku potocznym, gdyż jako etat należy rozumieć dokument określający cechy i charakterystykę jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanej lub komórki organizacyjnej urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej, jej wewnętrzną strukturę organizacyjną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk służbowych ujętych w tym dokumencie oraz liczbę i rodzaje uzbrojenia, sprzętu wojskowego, środków transportu i innego wyposażenia należnego jednostce (komórce) organizacyjnej.

Wcześniej definicja etatu była zawarta w akcie kierownictwa wewnętrznego, tj. w § 2 pkt 8 decyzji Nr 323/MON Ministra Obrony Narodowej z 11.8.2015 r. w sprawie działalności kompetencyjnej i organizacyjno-etatowej w resorcie obrony narodowej (Dz.Urz. MON z 2015 r. poz. 245 ze zm.), i brzmiała: „etat – dokument określający cechy i charakterystykę jednostki organizacyjnej, jej wewnętrzną strukturę organizacyjną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk ujętych w tym dokumencie oraz liczbę i rodzaje etatowego sprzętu wojskowego należnego jednostce”.

10. **Interes bezpieczeństwa i obronności** to z jednej strony intuicyjnie wyczuwane, jednak 10 z drugiej strony trudno definiowalne pojęcie, które należy rozumieć jako całokształt potrzeb państwa mających na celu zapewnienie ochrony podstawowych wartości, takich jak: suwerenność, niepodległość, nienaruszalność terytorium, pozycja międzynarodowa oraz ład i porządek konsty-

tuczny. W przytoczonej definicji ustawodawca użył pojęć nieostrych, które również wymagają doprecyzowania (zob. np. *K. Walczuk, Zasada suwerenności narodu*, w: *M. Bożek, M. Karpiuk, J. Kostrubiec, K. Walczuk, Zasady ustroju*, s. 105–119).

Nieostrość języka prawnego jest zasadniczym problemem, który napotyka każdy interpretator prawa, zwłaszcza dokonujący tzw. wykładni operacyjnej zmierzającej do prawnego rozstrzygnięcia konkretnej sytuacji faktycznej (zob. *T. Gizbert-Studnicki, Nieostrość języka prawnego*, s. 27). Ustawowe rozumienie interesu bezpieczeństwa i obronności ma wymiar nie tylko teoretyczny, lecz także bardzo praktyczny. Wiąże się m.in. z „możliwością wyłączeń Prawa zamówień publicznych przy zamówieniach na uzbrojenie, zamówieniach objętych tajemnicą państwową oraz jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa, które wymagają uzasadnienia w postaci występowania szczególnego interesu bezpieczeństwa państwa. Interpretacji występowania szczególnego interesu bezpieczeństwa państwa powinien dokonywać zamawiający w procesie stosowania prawa, mając na uwadze okoliczności faktyczne danej sprawy” (*H. Królikowski*, w: *Królikowski, Komentarz ObrOjczyznyU*, 2023, art. 2. Zob. też wyr. WSA w Warszawie z 10.2.2023 r., VII SA/Wa 2479/22, Legalis).

- 11** 11. **Jednostka organizacyjna.** Jako jednostkę organizacyjną należy rozumieć jednostkę podległą Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowaną, z wyłączeniem urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej. Definicja ta została zmieniona przez art. 10 pkt 1 lit. a ustawy z 17.8.2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1872) zmieniającej m.in. ustawę z dniem 29.9.2023 r. Wcześniej jako jednostkę organizacyjną rozumiano jednostkę podległą Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowaną, finansowaną z budżetu resortu obrony narodowej, z wyłączeniem urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej.

Jako jednostka organizacyjna w ObrOjczyznyU nie jest rozumiany urząd obsługujący Ministra Obrony Narodowej. Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z 14.12.1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1438 ze zm.) Minister Obrony Narodowej wykonuje swoje zadania przy pomocy Ministerstwa Obrony Narodowej, w skład którego wchodzi Sztab Generalny Wojska Polskiego.

Wykaz jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych na podstawie art. 33 ust. 1d ustawy z 8.8.1996 r. o Radzie Ministrów (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1188 ze zm.) jest określany w obwieszczeniach Ministra Obrony Narodowej, ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (zob. obwieszczenie Ministra Obrony Narodowej z 26.5.2023 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, M.P. z 2023 r. poz. 590).

Jednostkami organizacyjnymi podległymi Ministrowi Obrony Narodowej są:

- 1) Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 2) Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 3) Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej w Zegrzu wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 4) Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych w Bydgoszczy wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 5) Dowództwo Garnizonu Warszawa w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 6) Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 7) Dowództwo Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni w Legionowie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 8) Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 9) Ośrodek Monitorowania i Analiz Ministra Obrony Narodowej w Warszawie;
- 10) Agencja Uzbrojenia w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 11) Inspektorat Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;

- 12) Wojskowe Centrum Metrologii w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 13) Wojskowa Inspekcja Gospodarki Energetycznej;
- 14) Wojskowy Dozór Techniczny;
- 15) Biuro Infrastruktury Specjalnej w Warszawie;
- 16) Wojskowe Studium Nauczania Języków Obcych w Łodzi;
- 17) Centralny Ośrodek Aktywizacji Zawodowej w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 18) Centralna Wojskowa Komisja Lekarska w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 19) Biuro Konwentu Dziekanów w Warszawie;
- 20) Wojskowe Biura Emerytalne w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, we Wrocławiu i w Zielonej Górze;
- 21) Dom Emeryta Wojskowego w Warszawie;
- 22) Delegatury Departamentu Kontroli w: Bydgoszczy, Warszawie i we Wrocławiu;
- 23) Biuro Ewidencji Osobowej Wojska Polskiego w Warszawie;
- 24) Wojskowe Biuro Historyczne im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
- 25) Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych w Bydgoszczy;
- 26) Centrum Weterana Działań Poza Granicami Państwa w Warszawie;
- 27) Wojskowe ośrodki medycyny prewencyjnej w: Bydgoszczy, Gdyni, Krakowie, Nowym Dworze Mazowieckim i we Wrocławiu;
- 28) Władza Lotnictwa Wojskowego w Poznaniu;
- 29) Zespół do Spraw Służby w Międzynarodowych Strukturach Wojskowych w Warszawie;
- 30) Polskie Przedstawicielstwo Wojskowe przy Komitetach Wojskowych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej z siedzibą w Brukseli, Królestwo Belgii;
- 31) Narodowe Przedstawicielstwo Łącznikowe przy Sojuszniczym Dowództwie Transformacyjnym z siedzibą w Norfolk, Stany Zjednoczone Ameryki;
- 32) Polskie Narodowe Przedstawicielstwo Wojskowe przy Naczelnym Dowództwie Sojuszniczych Sił w Europie z siedzibą w Mons, Królestwo Belgii;
- 33) Narodowy Element Wsparcia przy Dowództwie Eurokorpusu w Strasburgu, Republika Francuska;
- 34) Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej im. płk. dypl. Mariana Porwita w Warszawie;
- 35) Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie;
- 36) Reprezentacyjny Zespół Artystyczny Wojska Polskiego w Warszawie;
- 37) Wojskowe Biuro Łączności w Warszawie;
- 38) Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu;
- 39) Eksperckie Centrum Szkolenia Cyberbezpieczeństwa w Warszawie;
- 40) Centralny Wojskowy Zespół Sportowy w Warszawie;
- 41) Inspektorat Kontroli Wojskowej w Warszawie.
Jednostkami organizacyjnymi nadzorowanymi przez Ministra Obrony Narodowej są:
  - 1) Agencja Mienia Wojskowego w Warszawie;
  - 2) Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie;
  - 3) Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie;
  - 4) Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni;
  - 5) Akademia Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu;
  - 6) Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie;
  - 7) Instytut Techniczny Wojsk Lotniczych w Warszawie;
  - 8) Wojskowy Instytut Chemii i Radiometrii w Warszawie;
  - 9) Wojskowy Instytut Łączności im. prof. dr. hab. Janusza Groszkowskiego – Państwowy Instytut Badawczy w Zegrzu Południowym;
  - 10) Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej w Sulejówku;
  - 11) Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia w Zielonce;
  - 12) Wojskowy Instytut Techniki Inżynierskiej im. profesora Józefa Kosackiego we Wrocławiu;

- 13) Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii imienia generała Karola Kaczkowskiego w Warszawie;
  - 14) Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej w Warszawie;
  - 15) Wojskowy Instytut Medyczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie;
  - 16) 1 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ w Lublinie;
  - 17) 4 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ we Wrocławiu;
  - 18) 5 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ w Krakowie;
  - 19) 7 Szpital Marynarki Wojennej z Przychodnią SPZOZ w Gdańsku;
  - 20) 10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy;
  - 21) 6 Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ w Dęblinie;
  - 22) 105 Kresowy Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ w Żarach;
  - 23) 107 Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ w Wałczu;
  - 24) 109 Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ w Szczecinie;
  - 25) 115 Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ w Helu;
  - 26) 116 Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ w Opolu;
  - 27) 20 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny SPZOZ w Krynicy-Zdroju;
  - 28) 21 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny SPZOZ w Busku-Zdroju;
  - 29) 22 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny SPZOZ w Ciechocinku;
  - 30) 23 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny SPZOZ w Łądku-Zdroju;
  - 31) Wojskowe Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa SPZOZ w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
  - 32) Centralna Wojskowa Przychodnia Lekarska „CePeLek” SPZOZ w Warszawie;
  - 33) Garnizonowa Przychodnia Lekarska SPZOZ w Modlinie;
  - 34) Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska „SpecLek” SPZOZ w Warszawie;
  - 35) Przychodnia Lekarska Wojskowej Akademii Technicznej SPZOZ w Warszawie;
  - 36) Specjalistyczna Przychodnia Lekarska dla Pracowników Wojska SPZOZ w Warszawie;
  - 37) Wojskowe Specjalistyczne Przychodnie Lekarskie SPZOZ w: Białymstoku, Bielsku-Białej, Braniewie, Gdyni, Giżycku, Gorzowie Wielkopolskim, Grudziądzu, Gubinie, Kielcach, Kołobrzegu, Koszalinie, Łodzi, Poznaniu, Radomiu, Rzeszowie, Siedlcach, Słupsku, Stargardzie, Szczecinku, Świdwinie, Świnoujściu, Toruniu, Uście i Witkowie;
  - 38) Ordynariat Polowy w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
  - 39) Prawosławny Ordynariat Wojska Polskiego w Warszawie wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi;
  - 40) Ewangelickie Duszpasterstwo Wojskowe w Warszawie;
  - 41) Ogólnokształcące Liceum Lotnicze im. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury w Dęblinie;
  - 42) Wojskowe Ogólnokształcące Liceum Informatyczne im. Polskich Kryptologów w Warszawie;
  - 43) Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie;
  - 44) Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni;
  - 45) Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie;
  - 46) Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy;
  - 47) Wojskowy Instytut Wydawniczy w Warszawie;
  - 48) Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Warszawie.
- 12** 12. **Jednostka przewidziana do militaryzacji.** Jako jednostkę przewidzianą do militaryzacji rozumie się podmiot lub przedsiębiorcę – zatem ustawa nie ogranicza militaryzacji do podmiotów posiadających osobowość prawną, na które nałożono zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa oraz umieszczono w wykazie jednostek przewidzianych do militaryzacji prowadzonym przez Ministra Obrony Narodowej.
- Zgodnie z art. 4 ust. 1–2 PrPrzed przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną (zob. dotyczący spółki osobowej art. 8 KSH, dotyczący spółki kapitałowej w organizacji art. 11 KSH oraz dotyczący wspólnot mieszkaniowych art. 6 WiLokU), wykonująca działalność gospodarczą oraz wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.
- 13** 13. **Jednostka wojskowa.** W myśl ObrOjczyznyU jednostką wojskową są jednostka organizacyjna Sił Zbrojnych oraz komórka organizacyjna funkcjonujące na podstawie nadanego przez Ministra Obrony Narodowej etatu, posługujące się pieczęcią urzędową z godłem RP i nazwą

(numerem) jednostki wojskowej. Przed 29.9.2023 r. w definicji tej nie uwzględniano „komórek organizacyjnych”.

Wcześniej zgodnie z art. 3 ust. 5 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 372 ze zm.) jako jednostkę wojskową rozumiano „jednostkę organizacyjną Sił Zbrojnych, funkcjonującą na podstawie nadanego przez Ministra Obrony Narodowej etatu określającego jej strukturę wewnętrzną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk służbowych występujących w tej jednostce, jak również liczbę i rodzaje uzbrojenia, środków transportu i innego wyposażenia należnego jednostce, oraz posługującą się pieczęcią urzędową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i nazwą (numerem) jednostki”, a w ustawie z 11.9.2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, do tej definicji dodano: „a także jednostkę organizacyjną podległą Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowaną, przedsiębiorstwo państwowe, dla którego jest on organem założycielskim, oraz komórkę organizacyjną Ministerstwa Obrony Narodowej”. Zatem obecnie obowiązująca na gruncie ObrOjczyznyU definicja upraszcza rozumienie jednostki wojskowej i usuwa niezgodności definicyjne.

14. Komórka organizacyjna. Jako komórki organizacyjne w ObrOjczyznyU rozumie się komórki organizacyjne tworzące urząd obsługujący Ministra Obrony Narodowej, tj. Ministerstwo Obrony Narodowej, w skład którego wchodzi Sztab Generalny Wojska Polskiego (art. 1 ust. 2 ustawy z 14.12.1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej). Należy przyjąć, że komórkami organizacyjnymi są wskazane w Statucie Ministerstwa Obrony Narodowej, Centra, Departamenty, Zarządy i Biura, przy czym Zarządy tworzą Sztab Generalny Wojska Polskiego (§ 2 ust. 2 Statutu MON, załącznik do zarządzenia Nr 82 Prezesa RM z 19.12.2014 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Obrony Narodowej, M.P. z 2015 r. poz. 32 ze zm.).

Aktem prawnym regulującym strukturę każdego ministerstwa jest statut nadawany przez Prezesa RM w drodze zarządzenia. Jako taki ma on zatem charakter źródła prawa wewnętrznie obowiązującego i wiąże tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu ten akt (art. 93 ust. 1 Konstytucji RP). Statut ministerstwa jest podstawą do wydania w drodze zarządzenia ministra regulaminu organizacyjnego ministerstwa, określającego zakres zadań i tryb pracy poszczególnych komórek organizacyjnych ministerstwa oraz co do zasady jednostek podległych i nadzorowanych przez danego ministra.

Struktura organizacyjna ministerstwa nie ma charakteru stałego i może być zmieniana zgodnie z bieżącymi potrzebami. W skład Ministerstwa Obrony Narodowej mogą wchodzić przykładowo Gabinet Polityczny ministra oraz następujące komórki organizacyjne:

- 1) Centrum Operacyjne Ministra Obrony Narodowej;
- 2) Departament Administracyjny;
- 3) Departament Budżetowy;
- 4) Departament Cyberbezpieczeństwa;
- 5) Departament Infrastruktury;
- 6) Departament Innowacji;
- 7) Departament Kadr;
- 8) Departament Kontroli;
- 9) Departament Szkolnictwa Wojskowego (wcześniej np. jako Departament Nauki i Szkolnictwa Wojskowego);
- 10) Departament Ochrony Informacji Niejawnych;
- 11) Departament Polityki Bezpieczeństwa Międzynarodowego;
- 12) Departament Polityki Zbrojeniowej;
- 13) Departament Prawny;
- 14) Departament Wojskowej Służby Zdrowia;
- 15) Departament Spraw Socjalnych;
- 16) Departament Strategii i Planowania Obronnego;
- 17) Departament Wojskowych Spraw Zagranicznych;
- 18) Departament Edukacji, Kultury i Dziedzictwa (wcześniej np. jako Departament Komunikacji Społecznej);
- 19) Zarząd Organizacji i Uzupełnień – P1;
- 20) Zarząd Analiz Wywiadowczych i Rozpoznawczych – P2;
- 21) Zarząd Planowania Użycia Sił Zbrojnych i Szkolenia – P3/P7;
- 22) Zarząd Logistyki – P4;

- 23) Zarząd Planowania i Programowania Rozwoju Sił Zbrojnych – P5;
- 24) Zarząd Kierowania i Dowodzenia – P6;
- 25) Zarząd Planowania Rzeczowego – P8;
- 26) Biuro Audytu Wewnętrznego;
- 27) Biuro Dyrektora Generalnego;
- 28) Biuro Ministra Obrony Narodowej (obejmujące np. wcześniej odrębne Biuro Skarg i Wniosków oraz Biuro do Spraw Procedur Antykorupcyjnych);
- 29) Biuro do Spraw Umów Offsetowych.

15 15. **Kwalifikacja wojskowa.** Jako kwalifikacja wojskowa rozumiany jest proces ukierunkowany na określenie zdolności konkretnej osoby do pełnienia służby wojskowej. Chodzi zatem o działania określane potocznie mianem „komisji wojskowej”, a wcześniej również „poborem”.

16 16. **Militaryzacja.** Militaryzacja oznacza narzędzie wspomagające organy państwa w realizacji nałożonych na nie zadań obronnych będących specyficzną formą zadań obronnych stanowiącą środek realizacji przedsięwzięć określonych w planach operacyjnych organów administracji rządowej w wymiarze organizacyjnym i osobowym. Innymi słowy, w przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na całym terytorium RP, stanu wojennego, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (art. 600 ust. 1 ObrOjczyznyU) polega przede wszystkim na przeniesieniu form i metod organizacji wojskowej do organów administracji publicznej i gospodarki (narodowej) oraz do określonych innych jednostek organizacyjnych.

Zadania obronne są określane na podstawie potrzeb obronnych wynikających z założeń przyjętych w systemie bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwie państwa). Są zatem ściśle związane z przedsięwzięciami planistycznymi.

Militaryzacji dotyczą następujące akty wykonawcze: rozporządzenie RM z 28.4.2022 r. w sprawie militaryzacji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1198), rozporządzenie RM z 24.5.2022 r. w sprawie sposobu i trybu nadawania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych oraz sporządzania zapotrzebowania na uzupełnienie potrzeb jednostek przewidzianych do militaryzacji i zmilitaryzowanych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1197), rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 24.5.2022 r. w sprawie udzielania i rozliczania dotacji celowej na pokrycie kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców realizujących zadania na rzecz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1187).

17 17. **Mobilizacja** to proces przygotowania całego państwa, w tym Sił Zbrojnych RP, do osiągnięcia gotowości do przeciwdziałania bezpośredniemu zewnętrznemu zagrożeniu bezpieczeństwa państwa. Proces ten jest uruchamiany zarządzeniem Prezydenta RP. Taka definicja jest konsekwencją art. 136 Konstytucji RP, zgodnie z którym „W razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej”.

Mobilizacja oznacza przejście państwa z funkcjonowania pokojowego na funkcjonowanie wojenne (por. *M. Surmański*, Pojęcie „czas wojny”, s. 95–97).

Z punktu widzenia zakresu mobilizacji można wyszczególnić mobilizację powszechną i częściową, natomiast z punktu widzenia jej jawności – jawną i skrytą.

18 18. **Moce produkcyjne, naprawcze lub usługowe** w myśl ObrOjczyznyU oznaczają składniki materialne i niematerialne przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę i niezbędne do realizacji przez niego zadań na rzecz obronności państwa w zakresie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych.

W myśl art. 4 PrPrzed przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą (ust. 1) oraz wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej (ust. 2). I zasadniczo właśnie takie rozumienie przedsiębiorcy przyjmuje ObrOjczyznyU w art. 2 pkt 27. Niemniej jednak warto zauważyć, że zgodnie z art. 43¹ KC przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, ale której ustawa przyznaje zdolność prawną (zob. art. 33¹ § 1 KC), prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Określenie „moc” oznacza wydajność, maksymalną zdolność odpowiednio wyprodukowania towaru (produktów) – wyprodukowania jak największej jego ilości, przy zachowaniu przynajmniej

minimalnych wymogów dotyczących jego jakości, analogicznie naprawienia towaru lub wykonania usługi. W takim przypadku wydaje się zasadne założenie, że przyjęta w ekonomii definicja mocy produkcyjnej rozumianej jako „maksymalna ilość produkcji, którą można uzyskać w danym przedsiębiorstwie w optymalnych warunkach technicznych, organizacyjnych i ekonomicznych” (<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/moc-produkcyjna;3942447.html>, dostęp: 8.12.2023 r.) nie będzie miała w tym przypadku zastosowania.

19. Objęcie stanowiska służbowego. Jako objęcie stanowiska służbowego w ObrOjczyznyU 19 rozumiany jest określony w rozkazie dziennym – który z założenia jest rozkazem pisemnym – dowódcy jednostki wojskowej dzień przystąpienia żołnierza zawodowego do wykonywania obowiązków służbowych na stanowisku służbowym, na które żołnierz ten został wyznaczony decyzją uprawnionego organu.

Wydanie rozkazu dziennego dotyczącego przystąpienia żołnierza zawodowego do wykonywania obowiązków służbowych na wskazanym stanowisku służbowym jest realizacją decyzji uprawnionego organu.

Z racji hierarchicznej struktury organizacji Sił Zbrojnych RP stanowisko służbowe określa pozycję w hierarchii służbowej oraz *de facto* zawodowej.

20. Operacja wojskowa prowadzona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie po- 20
koju. Jako taką operację należy rozumieć zarówno inne niż szkolenia i ćwiczenia zorganizowane działania polskich Sił Zbrojnych, prowadzone w celu zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznego państwa, jak i działania wojsk obcych w ramach wzmocnienia wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub wojsk Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), o którym mowa w art. 3a ust. 1 ustawy z 23.9.1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 807 ze zm.), które są podejmowane w szczególności w przypadku zagrożenia granicy państwa, obiektów infrastruktury krytycznej, bezpieczeństwa ludzi lub mienia w znacznych rozmiarach, jeżeli okoliczności wymagają natychmiastowego działania, w szczególności w sytuacjach zagrożenia granicy państwa, obiektów infrastruktury krytycznej, bezpieczeństwa ludzi lub mienia w znacznych rozmiarach, w tym w przypadku gdy siły i środki służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowanych mogą okazać się nieadekwatne ze względu na charakter zagrożenia.

Wprowadzenie tej definicji w oczywisty sposób związane jest z koniecznością wprowadzenia (przywrócenia) możliwości podejmowania szerokiego zakresu działań o charakterze wojskowym – zatem nie policyjnym, będących odpowiedzią na zagrożenia wynikające z szeroko rozumianej wojny hybrydowej.

Podkreślenia wymaga stwierdzenie, że operacja wojskowa prowadzona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju może być odpowiedzią jedynie na zagrożenie zewnętrzne państwa, nie zaś na zagrożenia wewnętrzpaństwowe. Bezwzględnie wiążące są postanowienia art. 26 Konstytucji RP, zgodnie z którymi Siły Zbrojne RP służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic, zachowując przy tym neutralność w sprawach politycznych oraz podległość cywilnej i demokratycznej kontroli.

Zgodnie z art. 3a wymienionej wyżej ustawy z 23.9.1999 r. zgodę na pobyt wojsk obcych na terytorium RP w ramach wzmocnienia wojskowego Sił Zbrojnych RP lub wojsk Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego przez stronę wysyłającą w operacjach wojskowych prowadzonych na terytorium RP w czasie pokoju wydaje Prezydent RP na wniosek Ministra Obrony Narodowej skierowany po uzyskaniu zgody Prezesa RM. W zgodzie tej Prezydent RP określa cel pobytu wojsk obcych i zakres ich uprawnień, a także inne okoliczności mające znaczenie dla obronności RP. Określając zakres uprawnień, wskazuje, które uprawnienia Sił Zbrojnych RP będą przysługiwać wojskom obcym w czasie pobytu na terytorium Polski w ramach wzmocnienia wojskowego polskich Sił Zbrojnych. Co ważne, w dotychczasowym brzmieniu ww. ustawy jasno jest wskazane, że podczas pobytu na terytorium RP w ramach wzmocnienia wojskowego polskich Sił Zbrojnych lub wojsk państw członkowskich NATO przez stronę wysyłającą w operacjach wojskowych prowadzonych na terytorium RP w czasie pokoju, żołnierze wojsk obcych w czasie wykonywania zadań służbowych nie mogą używać broni i środków przymusu bezpośredniego przewidzianych w przepisach prawa polskiego (art. 3a ust. 5 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 ww. ustawy).

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl